

A-005556/17-76

12. října 1976

~~Přísně tajné~~

O D B O R 17

Výtisk č. 44

SOUHRNNÁ INFORMACE ROZVĚDKY

Připrava čs. emigrace na bělehradskou schůzku o KBSE

VENĎLOVA

Za správnost:
pplk. J. ZAJIC

Počet listů: 9

Souhrnná informace rozvědky č. 41

Příprava čs. emigrace na bělehradskou schůzku o KBSE

Zpráva přináší přehled o snaze emigrantských organizací ohrožit výsledky helsinské konference a o úsilí, které v tomto směru vynakládají. Ve spolupráci s organizacemi ostatní východoevropské emigrace, různých "studijních center" pro východoevropské otázky a prostřednictvím sdělovacích prostředků, které jim jdou v této věci ochotně vstříc, se snaží ovlivňovat veřejné mínění hostitelských států proti politice zmírňování napětí a vytvářet ovzduší strachu z politiky détente. Tím chtějí vytvářet tlaky na západní vlády a donutit je k změně tohoto kursu.

Představitelé čs. emigrace již v době příprav konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě vyvíjeli velké úsilí, aby k uskutečnění konference nedošlo, i když si byli vědomi toho, že jejich vliv tak daleko nesahá. Přesto od samého počátku se snažili přípravě a jednání konference dát jiný směr a svými tiskovými zprávami, memorandy apod., se pokoušeli diskreditovat především Sovětský svaz a dávat sovětským návrhům jiný smysl. Těmito materiály i osobním jednáním s představiteli západních vládních orgánů se pokoušeli ovlivnit průběh konference a uplatnit svoje návrhy na řešení různých otázek.

Jejich nátlaková činnost byla později povzbuzena rozhodnutím americké administrativy jednat s mluvčími emigrace přímo. Prezident FORD před odjezdem do Helsink k podpisu Závěrečného

aktu pozval na 25. července 1975 do Bílého domu zástupce etnických skupin; za čs. skupinu předsedu Čs. národní rady americké (ČNRA), poúnorového emigranta dr. Mikuláše FERJENČIKA a předsedu Čs. spolků amerických, krajana Franka VODRAŽKU. FORD, kromě různých slibů představitelům etnických skupin, prohlásil, že dokument, který v Helsinkách podepíše není žádnou smlouvou a není právně závazný pro žádný zúčastněný stát. Jsou to jen politické a morální závazky zaměřené na snížení napětí a otevření komunikačních cest mezi západními a východními národy. Konference se USA, podle FORDa, mj. zúčastnily také proto, že neúčast by se stala vážnou nevýhodou pro Západ. Podpisem se USA nezavazují k ničemu jinému, než k tomu, k čemu jsou vázány mravními a právními normami a smluvními dohodami jako je Charta Spojených národů a Deklarace o lidských právech. V tomto prohlášení FORDa mluvčí čs. emigrace viděli "zelenou" pro svou další činnost.

Po podepsání Závěrečného aktu různé skupiny emigrace vydaly prohlášení o nesouhlasu s podepsaným dokumentem. Podle jejich rozboru prý popírá základní lidská práva, práva na nezávislost a minimální svobodu ve východoevropských zemích. Podepsáním Závěrečného aktu západní reprezentanti, včetně Spojených států, podruhé zradili země za "železnou oponou". Věří, že západní přátelé dojdou k poznání, že svou naivitou neničí jen tyto země, ale i svoje vlastní. Dva roky - do doby, kdy se opět konference v červnu 1977 v Bělehradě sejdou - budou podle emigrace stačit, aby se Západ přesvědčil o pravdivosti těchto argumentů a zjistí, že usnesení KBSE, pokud jde o svobodu, lidskost atd., nejsou plněna.

Úkoly emigrace po podepsání Závěrečného aktu do svolání schůzky v Bělehradě

V červnu 1977 se v Bělehradě sejdou představitelé vlád, jejichž jménem byla podepsána helsinská dohoda, aby zhod-

notili situaci a zkoumali možnosti dalšího postupu. Exil si v tomto směru vytýčil tento úkol: dodávat západním vládám a příslušným parlamentním komisím i mezinárodním parlamentním organizacím vhodný materiál, dokumentující nedodržování závazků uvedených v Závěrečném aktu konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

Podle analýzy uveřejněné v emigrantském tisku, text helsinského dokumentu má všechny znaky kompromisu, oplývá nejasností a slovy, které přímo vybízejí k odlišnému výkladu. Emigrace si proto dala úkol v příštích měsících sledovat každý krok čs. federální vlády a ostatních čs. orgánů, zda a hlavně jak plní jednotlivé body helsinských zásad zavazující signatáře respektovat především závazky týkající se třetího koše. Zaměřují se především na to, zda se v humánním duchu vyřizují žádosti o spojení rodin atd.

Dalším "důležitým úkolem" je prosazovat požadavek stažení sovětských jednotek z čs. území. Útoky celé emigrace právě na pobyt sovětských jednotek v Československu stojí v popředí nepřátelských akcí emigrace. Pokud jde o tuto otázku, helsinská konference, podle emigrace tuto "hadějí čs. obyvatelstva" nesplnila, ba naopak se západní delegace snažily tomuto problému vyhnout, aby si Sovětský svaz nepohněvaly. A tak v "rozporu s helsinskou dohodou Československo zůstává dále okupovanou zemí". Mluvčí emigrace proto naléhají na západní vlády, aby otázku odchodu sovětských jednotek předkládaly na vídeňském jednání o snížení výzbroje a ozbrojených sil ve střední Evropě a ověřily si tak věrohodnost sovětských mírových návrhů.

Emigrace razí tezi, že jsou porušována základní lidská práva a občanské svobody, církve jsou pronásledovány; o volném pohybu lidí, idejí a informací nelze vůbec mluvit, cenzura stále trvá.

Na důkaz tohoto tvrzení přetiskují výňatky z čs. tisku, na kterých chtějí demonstrovat jednostrannost a účelovost uplatňování Závěrečného aktu ze strany ČSSR. Například Rada svobodného Československa, tak jako další organizace, pravidelně sestavuje z těchto článků anglicky psané přehledy a posílá je na adresy vládních představitelů tisku, mezinárodním organizacím a podobným místům.

Začátkem roku 1976 byla ve spolupráci s ostatními emigrantskými a také sudetoněmeckými organizacemi rozpoutána tzv. otázka dětí čs. emigrantů, které jsou proti vůli rodičů zadržovány v Československu. Otázce je stále věnována široká publicita, organizují se i provokační akce před čs. zastupitelskými úřady s cílem diskreditovat Československo před světovou veřejností. Například v Kolíně nad Rýnem před budovou čs. obchodní mise v srpnu 1976, posrpnový emigrant Josef RYS s manželkou zahájil hladovku na protest proti našim úřadům, které prý odmítají vydat povolení k výjezdu jeho dvěma dětmi. Demonstraci mj. natočila západoněmecká televize s patřičným komentářem o porušování třetího koše Závěrečného aktu.

Za účelem "spojení těchto rodin" byly vytvořeny v některých západních státech různé výbory, např. "Komité pro osvobození dětí - rukojmích" apod., které jménem emigrantů intervenují u Vysokého komisaře pro uprchlíky při OSN, píší Mezinárodnímu Červenému kříži, prezidentu ČSSR, západním komunistickým stranám, ministrům zahraničí apod.

Čas od času různé výbory na ochranu "socialismu s lidskou tváří" nebo ochranu "socialistů" svolávají za asistence emigrace tiskové konference, na kterých tendenčně vykládají smysl různých opatření nebo událostí v ZSS, požadují propuštění "politických vězňů", seznamují přítomné s dopisy

čs. disidentů atd. Poradní sbor v Mnichově po vzoru tzv. Mezinárodního Sacharovova tribunálu, na kterém měla velký podíl čs. emigrace a který byl svolán v říjnu 1975 do Kodaně, připravuje podobný tribunál na podzim 1976. Měl by se konat v Oslu a zabývat se porušováním lidských práv v ostatních socialistických zemích (mimo Sovětský svaz), především v Československu.

Kromě toho organizují systematické rozesílání pozvánek známým i méně známým osobám v ČSSR k účasti na různých symposiích, konferencích, shromážděních a podobných akcích v zahraničí, s vědomím, že takový počet lidí nedostane povolení k vycestování. Organizují a připravují rozesílání velkého počtu náboženské literatury do socialistických zemí. To všechno se děje mj. proto, aby získali dostatek "podkladů" o nedodržování závazků, které ČSSR svým podpisem přijala.

Čs. národní rada americká (ČNRA) shromažďuje dokumentaci o odmítání víz k návštěvě ČSSR, zabavování knih, časopisů a podobných materiálů čs. úřady, udržuje písemný styk se členy rozdělených rodin, zajímá se o případy zamítnutí vyplácení penzí atd. Na shromažďování této dokumentace s ní v Evropě spolupracuje Čs. poradní sbor v Mnichově. To samé po své linii dělá Rada svobodného Československa a ostatní organizace.

Nejúspěšněji si zatím vede ČNRA - hlavně její odbočka ve Washingtonu, která již vypracovala stostránkový elaborát o třech částech: rozdělení rodin, zamítání cestovních povolení a znemožňování volného toku informací. Kromě tohoto elaborátu vyšlo anglické vydání časopisu "Naše snahy", vydávaného v USA, s obšírnými údaji o náboženském útlaku v Československu a Czechoslovak Newsletter (č. 2) Rady svo-